

Namaz kalbi GÜNCELLER

KERİM ARAL

Kulluğun ayinesidir namaz. İnsanlığın yaşıyla eşdeğerdir. Eskimeyen yenidir de denilebilir. Gayb âlemlerinin sırrı, vuslatla kalbin arasına perde olan bütün engellerin ilacıdır. Namazla ilgili bugüne kadar pek çok şey yazıldı çizildi. Hemen her yerde adına onlarca eser yayımlandı. Namaz Hocası ya da Tam Namaz Hocası gibi daha çok günlük hayatta namazın nasıl kılınacağını anlatan eserlerden, fikhî yoruma dayanan ve namazın daha çok biçimsel yanlarını konu edinen eserlere kadar yayımlanan eserlerin hemen hepsinde görülen ortak özellik namazın toplumsal hayattaki uygulanma biçimine yapılan zahiri vurgudur. İnsani ve toplumsal bir öge olarak, ihya ve inşa edici boyutundan ziyade namazın salt uygulanma biçimine vurgu yapan bu tür çalışmaların bir manivela etkisi gösteremediğini de ne yazık ki müşahade edebiliyoruz. Bugün namazın toplumsal algılanış şekliyle ilgili reyting ekranlarına yansıyan sorular da gösteriyor ki, namaz kişiliği onaran bir ibadet olmaktan ziyade, bir ritüeli yansıtmaktadır. Asr-ı Saadet döneminde sahabeye sıklıkla söylenen “sana bunu namazın mı emrediyor” tarzı sorgulamaların, günümüzde “esnersem namaz bozulur mu”, “namazın kaç sünnettir” gibi seküler hayatın yansıma biçimini yansıtan tuhaf bir forma bürünmesinde de bu ritüel algının tesiri vardır.

TASAVVUFİ BİR LEZZET

Cemalnur Sargut imzasını taşıyan “Gözlerin Nuru Namaz” adlı bu eserde Sargut, namazın zahiri yorumlanış biçimlerinden apayrı olarak, mutasavvıfların bu konudaki yorumlarına kapı aralıyor ve bir anlamda tasavvufi bir lezzet sofrasıyla baş başa bırakıyor bizi. Çünkü 5 vakit olarak algılanan namazın, esasen uzun soluklu bir koşunun ısınma turları olduğunu fark ediyorsunuz ilk bakışta. Sonra da Kur’an’da geçen kimi ayetlerin, bâtuni bir yorumla bambaşka bir nitelik kazandığına, bunun da bizi daha deruni, daha arifane bir namaz bilincine davet ettiğine tanık oluyoruz. Mesela namazda devamlı olma hali, aslında 5 vakit namazdan sonra başlayan bütün bir zaman dilimini ihtiva eder ki, burası namaza noksan bakımızın kırılma noktalarındandır. Namazın kavramsal analizinin de yapıldığı eserde, özellikle mutasavvıfların kavramı ele alış biçiminin bilinen fikhî yorumlardan çok farklı olduğunu rahatlıkla ifade edebiliriz. Bu dikkat çeken ayrıntı bile eserin farkını ortaya koymaya

değer. Maddî bedeninin namazı, nefsin, kalbin, sırrın ve ruhun olmak üzere namazın 5 farklı boyutundan bahseden sûfilere göre namaz dışı şekliyle değil, içteki insanı inşa eden derin bir huşûyu ifade eder.

NİRENGİ NOKTASI BURASI GALİBA...

Günümüzde depresyon, anksiyete gibi psikolojik sorunların artmaya başlaması, cemaatle kılınması tavsiye edilen ve günlük hayatta uygulanış biçimi açısından uygulanışı en fazla olan namaz gibi yüksek motivasyon gerektiren bir ibadetin geçerli olduğu bir toplumda oldukça ironik bir durumdur. “Namaz topluluğunun” kişilik ve kulluğun zirvesi sayılması gerekirken, namazla hemhâl olan Müslümanların yaşadığı yerlerin bunun tam tersi istikamette seyretmesi “vay o namaz kılanların haline” diye başlayan ilahî uyarının pratik hayatta pek de karşılık bulamadığının da bir göstergesi olsa gerek. Namazı diriltmeyenlerin insanlığı ihya ve inşa edemeyeceklerini de anlamaları gerekiyor. Cemalnur Sargut’un

bu eserle birlikte bütün eserlerinde beliren içsel pozitif yaklaşımın belki de nirengi noktası burası galiba. Kalbin her an uyanık kalma halini anlatan namazla ilgili kitapta geçen bir hikâye şöyledir: “Sultan sarayında namaz kılarak bir kâmil içeri girer ve ona ‘Merhaba’ der. Sultan selâmı verdikten sonra ârife kızar. ‘Namazda olsaydınız vermezdim, ama sarayınızı ne renge boyayacağınızı düşünüyordunuz’ diyerek adamı uyarır.”

“Yine şeytan cami kapısı önünde bekliyormuş, adamın biri gelmiş tanımış, ‘Yâ şeytan...’ demiş. ‘... ne işin var burada?’ ‘Şurada namaz kılanı kandıracağım, ama giremiyorum.’ demiş. ‘Neden?’ ‘Şurada uyuyan âriften korkuyorum’ demiş... (sh:185) Namazdaki yakın olma çabasının derece elde etmekten üstün olduğunu bilen arifler bu durumu sevginin tezahürü bağlamında şöyle ifade eder: “Birbirlerini sevenlerin yekdiğerlerine verdikleri hediyeler, sadece sevgi ve saygıları değildir. Bu saygı ve alâka, insanları birbirlerine maddî hediyeler vermeye de sevk eder. Sevenin sevilenin formuna büründüğü bir ibadet olarak namaz, Hz. Aişe’nin, “Biz, Resûlullah ile oturur konuşurduk. Sohbet ederdik. Namaz zamanı gelince birbirimizi tanıyıyormuş gibi oluyorduk” ifadesinde anlamını bulduğu gibi, kulu vahdetten koparan her türlü mâsivâdan uzak durmadıkça, “gönlü sürûra ermedikçe” namazın “ikâme” edilmiş olamayacağını da söyleyebiliriz. Zaten Kur’an’da geçen bütün yerlerde “ikame ediniz” emriyle amaçlananın da namazın böyle bir dönüşüme tanıklık etmesi olduğu söylenebilir.